

عنوان:

معماری مسجد قرطبه

زینب منفرد^۱، احمد دربابر^۲، جلیل پور حسن دارابی^۳

چکیده

مقاله حاضر به بررسی معماری مسجد قرطبه پرداخته و علل شکل‌گیری و همچنین جزئیات و ویژگی‌های هنری مسجد فوق را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. چنین به نظر می‌رسد که با روی کار آمدن شاخه دوم امویان در شام و به دنبال آن فتح اندلس اقدامات مهمی در زمینه توسعه و گسترش مظاهر فرهنگی و تمدن اسلامی در این منطقه آغاز گردید. با روی کار آمدن عبد الرحمان ساخت مسجد قرطبه با تاثیر پذیری از الگوی معماری اسلامی مخصوصا مسجد جامع دمشق آغاز و در زمانهای بعد تکمیل گردید. ساخت این بنا که بر روی یک کلیسا در چهار مرحله ساخته شد دارای ویژگی‌های معماری و هنری قابل توجهی مانند ستونهای متعدد، هلالهای منطبق، مناره‌های بلند، صحن وسیع، محراب مزین و همچنین رواقهای متعدداست. که عمدتاً از معماری مسجد دمشق تاثیر گرفته و بعدها در ساخت مساجدی مانند تازا والجزایر مورد استفاده قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: امویان اندلس، عبد الرحمان، معماری اسلامی، مسجد قرطبه

مقدمه

معماری یکی از شاخه‌های مهم هنر و تمدن بشر است که مورد توجه گروه‌های مختلف انسانی قرار گرفته است. در طی دوران‌های مختلف معماری علاوه بر رفع نیاز کاربردی؛ عرصه هنر نمایی استادکاران و ظهور هنرهای مختلف بوده است. در میان زیر مجموعه معماری؛ معماری مذهبی دارای جایگاه ویژه‌ای است. سابقه معماری مذهبی در ساخت معابد و نیایشگاهها به دوران قبل از تاریخ بر میگردد. با گسترش دین اسلام به مسجد سازی اهتمام ویژه‌ای شد. یکی از عوامل تاثیر گذار بر نوع نگرش مردم پس از ورود به هر کشور و تمدن بوده است که این نگرش توانسته است بر روی معماری تاثیر گذار باشد. توجه به اینکه معماری اسلامی در کشور اسپانیا تاثیر بسزایی داشته است که با بهره‌گیری و بکارگیری معماران رومی؛ یونانی و اسلامی (عربی) این کشور سیر تکاملی خود را پیمود. مساجد بعد از اسلام می‌توان به بررسی نمونه تکمیل یافته مسجد قرطبه اشاره کرد. در مسجد قرطبه معماری اسلامی اسپانیا که مظهری از اصالت و زیبایی است مشاهده می‌شود. مسجد از بزرگترین و زیباترین آثار امویان اندلس است. مسجد بصورت مستطیل شکل است و صحن وسیعی دارد و همچنین رواقهای متعددی، از

^۱ دانشجوی دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد داراب، رشته تاریخ اسلام

^۲ دانشجوی دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد داراب، رشته تاریخ باستان

^۳ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد داراب